

Висновки. Отже, використання сучасних технологій навчання на уроках інформатики дає змогу збільшити зацікавленість учнів до предмету, що в свою чергу забезпечить зріст ефективності вивчення нового матеріалу. Новітні технології забезпечують розвиток комунікабельності, аналітичного і критичного мислення, вміння відстоювати свою точку зору аргументуючи її. Також інноваційні технології формують і виховують освіченого, творчого кваліфікованого працівника. Тож, на мою думку сучасні технології можуть стати на одну сходинку поряд з іншими традиційними формами навчання і виховання учнів.

Список використаної літератури

1. *В. Л. Артюшенко* Використання інформаційних технологій [Електронний ресурс] / (29 січня 2015 р.) С. 1-3. – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/education/45678/
2. *Н. В. Кононец* Мобільне навчання при дистанційній освіті в коледжі: досвід упровадження на прикладі курсу «Інформатика та комп'ютерна техніка» [Електронний ресурс] / ІНТЕРНЕТ-МЕТОДРАДА як інструмент відкритого ефективного співробітництва з проблем методик викладання у ВНЗ I-II рівнів акредитації". (Полтава, жовтень 2014 р.) С. 1-4. – Режим доступу: https://rbl3.webnode.com.ua/_files/200000877-ee0cdef09d/Kononets.pdf
3. *Н.В. Мельник* Інноваційні технології на уроках інформатики [Електронний ресурс] / (20 квітня 2016 р.) С. 1-5. – Режим доступу: https://www.slideshare.net/Natali_Basyk/ss-63366819

Марина Гузиченко

УЧИТЕЛЬ НОВОЇ ФОРМАЦІЇ ЯК ДОСЛІДНИК, ФАСИЛІТАТОР, ПРОФЕСІОНАЛ

Процеси реформування середньої і вищої освіти в Україні спрямовані на перетворення національної освіти в інноваційне середовище, що враховуватиме кращі світові практики навчання підростаючого покоління. У зв'язку з цим «Нова українська школа» виступає ключовою стратегією реформування освіти до 2029 року, визнаючи кожну дитину – унікальною індивідуальністю, здатною оволодіти сучасною системою знань, умінь і навичок, загальних і предметних компетентностей з метою їх практичної реалізації у подальшому житті.

При цьому «Нова українська школа» виступає особливим освітнім середовищем, де навчально-виховний процес будується на гуманних засадах, особистісно орієнтованому підході, розвитку здібностей учнів та збереженні цінностей Дитинства. Тому професійна підготовка вчителя нової формації повинна здійснюватися на засадах компетентнісного підходу, що дозволить майбутньому педагогу оволодіти професійно-педагогічною, психологічно-фасилітативною, загальнокультурною, мовно-комунікативною, соціально-громадянською, підприємницькою, інформаційно-цифровою компетентностями з метою успішного виконання провідних завдань реформування загальної середньої освіти в Україні.

Актуальність дослідження зумовлюється також виконанням Учителем нової формації особливих функцій – дослідника, фасилітатора, тьютора, що свідчить про якість професійної підготовки майбутнього фахівця.

Аналіз наукових джерел показує, що до проблеми підготовки вчителя нової формації звертається багато вчених: А. Адольф, В. Бездухов, Т. Борова, Ю. Варданян, Р. Гільмеєва, І. Гришина, М. Елькін, І. Єрмаков, І. Кучеренко, Т. Мажикеев, І. Малишевська, А. Маркова, О. Сирцова, Л. Сохань, Л. Шевчук та ін., що свідчить про значний інтерес науковців до означеної проблеми.

Мета нашого наукового пошуку полягає у виявленні особливостей особистості Учителя нової формації як дослідника, фасилітатора, професіонала.

Аналіз наукових джерел показує, що на даному етапі розвитку освіти в Україні сучасний вчитель-дослідник повинен мати високий рівень професійної компетентності, педагогічну ерудицію, глибокий науковий світогляд; планетарний тип мислення; а також володіти діагностичними методиками щодо виявлення особливостей індивідуальності сучасного учня, його здібностей і уподобань, кола інтересів та провідних потреб.

Загальновідомо, що професійна компетентність вчителя формується не тільки під час здобуття професійної освіти, але й протягом усього життя. У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій, динамічного розвитку суспільних відносин на основі цифрових носіїв інформації, професія вчителя вимагає також оволодіння ним дигітальними комунікативними

компетенціями, що сприяє успішному функціонуванню процесів освіти і виховання у сучасному освітньому середовищі.

На думку вчених, педагогів-практиків педагогічна ерудиція, як провідна умова педагогічної майстерності вчителя, досягається шляхом безперервної освіти й самоосвіти і включає енциклопедичність знань, високий рівень культури, оволодіння процесом цілеполягання, гнучкість і критичність мислення, систему загальних і фахових компетентностей, що дозволяє ефективно й оптимально вирішувати завдання освіти й виховання особистості на сучасному етапі трансформації суспільства.

Професійне мислення вчителя, як педагогічний феномен, є предметом наукових розвідок О. Анісімова, А. Баталова, Є. Бондаревської, О. Дубасенюк, А. Кіршбаума, Т. Кисельова, Ю. Кулюткіна, Г. Сухобської, Є. Осипової та ін.

Професійне мислення вчителя вчені розглядають як структурований психологічний процес, що включає ієрархований ланцюг розумових операцій, співвіднесених із цілями навчально-виховного процесу, який складається зі змістового (синтезу спеціальних знань) і практично-дієвого (сукупність інтегральних інтелектуальних умінь) компонентів [1].

Професійне мислення вчителя характеризується такими функціями: 1) діагностична: вивчення учнів, пізнання педагогічної ситуації, отримання зворотного зв'язку відносно виконуваної професійної діяльності; 2) стимулююча: спонукання учнів до прояву інтелектуальної ініціативи за допомогою власних педагогічних дій; 3) інформаційна: повідомлення школярам інформації про актуальні для даного віку проблеми і про способи їх вирішення; 4) розвивальна: осмислення засобів формування провідних соціально-корисних і навчально-пізнавальних якостей особистості учня; 5) компенсаторна: вміння мислити категоріями успіху: позитивне мислення, вміння бачити позитивне в невдачі допомагає вчителю всупереч багатьом негативним чинникам шукати нові засоби вирішення сучасних педагогічних проблем; 6) оцінна: повідомлення учням оцінки ступеня результативності їх різноманітних дій; 7) самовдосконалювальна: професійне мислення вчителя створює і забезпечує можливість уникнути імпульсної рутинної педагогічної діяльності [1, с. 281].

Вважаємо, що у сучасному світі мислення вчителя повинно носити планетарний характер. Необхідність планетарно-космічного масштабу думки на основі цілісного сприйняття світу постає як важлива умова єдності Людини і Природи, процесу їх оптимальної взаємозберігаючої взаємодії.

При цьому Учитель нової формації виступає вдумливим дослідником, який знаходить нове у педагогічній дійсності, виявляє невідомі зв'язки і закономірності у педагогічних явищах, дитячій особистості й індивідуальності на основі майстерного володіння діагностичним інструментарієм. Участь учителя у науково-дослідній роботі значною мірою підвищує рівень його професійної компетентності, сприяє зростанню творчого потенціалу, дозволяє будувати навчально-виховний процес на основі гуманно-ціннісного ставлення до особистості дитини.

Отже, вчитель-дослідник, вивчаючи конкретну проблему у навчанні і вихованні учнів, займається розробкою ефективних діагностичних методик, методик експериментального дослідження, що свідчить про креативний характер його професійної діяльності.

Психологічно-фасилітативна компетентність є одним з особистісно-поведінкових феноменів учителя, що зумовлює суб'єкт-суб'єктний характер педагогічної взаємодії і «надиhaє учнів на активне виявлення таких особистісних та індивідуальних якостей, які найповніше розкривають їх творчий потенціал, соціальну «значущість» для інших, реалізують ціннісний аспект самоствердження в контексті загальнолюдської і національної культури» [3].

Унікальною функцією професійної діяльності сучасного вчителя є фасилітація. Фасилітація у перекладі з англійської «facilitate» – полегшувати, допомагати, сприяти. Найголовніша місія вчителя-фасилітатора полягає у допомозі, підтримці, полегшенні сходження учня на складному шляху особистісного зростання та індивідуального саморозкриття в процесі навчання і виховання.

А. Хоменко, досліджуючи фасилітацію як феномен гуманних відносин учителя й учня, приходять до висновку, що фасилітація є важливою характеристикою змісту ціннісно-змістовних відносин у педагогічному процесі: відображаючись у свідомості учнів, учитель виступає для нього як діяльнісне гуманне начало, що сприяє розширенню і поглибленню світогляду, зміні морально-естетичних поглядів, формуванню нових спонук у діяльності, спілкуванні й поведінці, виникненню раніше не відчуваних позитивних переживань, одночасно є основою і наслідком особистісної активності [3].

Дослідник визначає умови виникнення фасилітації як феномену гуманної суб'єкт-суб'єктної взаємодії вчителя й учня:

– *адекватність образу «Я» вчителя* (позитивна самооцінка), що виявляється у професійній ерудиції, педагогічній допитливості, педагогічній уважності, педагогічній спостережливості, самостійності суджень, здатності аналізувати виховуючі ситуації і знаходити правильні рішення;

– *гуманістична спрямованість професійної діяльності вчителя*, що характеризується гуманними якостями його особистості (людяність, доброзичливість, лагідність, привітність, повага до дитини, емпатія); стійкими ціннісними орієнтаціями (на розвиток особистості школяра, на діалогічне спілкування з ним, на обмін духовними цінностями, на здійснення високоморальних учинків); гуманними виховними позиціями (прийняття, визнання, розуміння, оптимістичне ставлення до дитини);

– *індивідуально-гуманістичний підхід до дитини*, що ґрунтується на індивідуальних позитивних якостях учня, гуманному началу його особистості, особливостях емоційно-чуттєвої сфери [3].

Отже, вчитель-фасилітатор організує і здійснює навчально-виховний процес на основі індивідуально-гуманістичного підходу до особистості учня.

Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що професіоналізм учителя цілком залежить не тільки від його компетентності, ступеня розвитку професійно-педагогічного мислення, але й від процесу самовдосконалення. На думку М. Степаненка, «педагог повинен володіти прогностичним баченням майбутнього, мати відповідальність за моральні норми теперішнього часу, правильно розподіляти власні зусилля на досягнення особистісних цілей, це свідчить про безперервний саморозвиток та самовдосконалення» [2, с. 26]. Тому процес самовдосконалення вчителя відбувається, насамперед, на основі «підвищення культури праці, культури мислення педагога» (В. Сухомлинський) та виступає головною умовою набуття і збереження його професіоналізму.

Вищесказане приводить нас до висновку, що професіоналізм Учителя нової формації полягає в оволодінні системою загальних і фахових компетентностей, розширенні і поглибленні педагогічної ерудиції, розвитку планетарного мислення, формування фасилітативної взаємодії з учнями у процесі навчання і виховання, що в цілісній єдності забезпечують особистісне зростання дитини, сприяє формуванню системи її цінностей, максимальному розкриттю, збереженню і розвитку її унікальності і неповторності.

Список використаної літератури

1. Дубасенюк О. А. Specyfika funkcji myslena zawodowego nauczyciela (Особливості та функції професійного мислення вчителя) / О. А. Дубасенюк // Paradygmaty oswiatowe I edukacja nauczycieli / pod redakcja: Wasyla Kremienia, Tadeusza Lewowickiego, Swietlany Sysojewej. – Warszawa – Krakow Wyzsza Szkola Pedagogiczna ZNP, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, 2010. – С. 277-287.

2. Степаненко М. І. Новітні грані фахової майстерності вчителя / М. І. Степаненко // Постметодика. – 2015. – № 1. – С. 25-28.

3. Хоменко А. В. Фасилітація як феномен гуманних відносин учителя й молодшого школяра // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. – Випуск 1. – Серія «Педагогічні науки». – Бердянськ: БДПУ, 2009. – С. 56-63.

Анастасія Красношанка

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ

Реформування загальної середньої освіти в Україні на сучасному етапі, створення концепції Нової української школи, розроблення стандартів початкової освіти вимагає переорієнтації у підготовці не тільки вчителів початкової ланки освіти, але й педагогів основної і профільної школи. Провідною метою сучасної реформи є підвищення якості загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу, педагогіки партнерства та особливої організації освітнього середовища.

У зв'язку з цим особливого значення набуває процес розвитку особистості майбутнього вчителя в контексті фахової підготовки, становлення ціннісних орієнтацій його професійної діяльності. Ціннісні орієнтації у підготовці майбутнього вчителя географії визначають його науковий світогляд, формують установки на інтелектуально-особистісне зростання у процесі вивчення галузей географічної науки, спонукають до пошуку ефективних шляхів вирішення проблеми цілісності професійних знань, умінь і навичок; загальних і спеціальних компетентностей.